

Pašiem jāmeklē labākais modelis

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Juris Pūce vairākkārt tikšanās reizēs gan ar novadu deputātiem, gan iedzīvotājiem Latvijas novados uzsveris: "Pakalpojumu izvietojumu nosaka un arī turpmāk noteiks pati pašvaldība. Visticamāk, jaunajos administratīvajos centros atradīsies lēmējvara jeb dome, bet dažādus pakalpojumus pašvaldība var sniegt citās pilsētās un pagastos. Ministrija uz to arī aicina. Atbalstu iedzīvotājiem pakalpojumu saņemšanā nodrošina arī, piemēram, bibliotēkas. Iedzīvotāju galvenais ieguvums no reformas būs dzīves kvalitātes uzlabošanās neatkarīgi no dzīvesvietas.

Savukārt ziņojumā "Administratīvi teritoriālā reforma — izaicinājumi, kas rada iespējas" uzsverts: "Lai perspektīvā pašvaldību sistēma efektīvi darbotos, nostiprinot pašvaldību autonomiju un kapacitāti, vienlaikus būtu jārada mehānismus efektīvākai novadu pilsētu un novada pagastu pašpārvaldes darbībai, iesaistot tajā attiecīgo teritoriju iedzīvotājus. Apvienojot

pašvaldības un būtiski palielinot tās teritorijas platību, svarīgi nodrošināt, lai neveidotos nomales efekts – t.i., tiktu atbalstīts teritoriālo kopienu veidošanās process, caur ko iedzīvotāji var iestāties par labāku dzīves vietas kvalitāti dzīvesvietas tuvumā – pilsētā, pagastā vai ciemā. Tas pats attiecināms uz pašvaldību pārvaldes struktūru veidošanu novada pilsētās un novada pagastos. Eiropas vietējo pašvaldību harta nosaka: "Nepārkāpjot likumā paredzētos vispārējos noteikumus, vietējām varām ir atļauts pašām noteikt savas iekšējās pārvaldes struktūras, lai pielāgotu tās vietējām vajadzībām un nodrošinātu efektīvu pārvaldi." Ņemot vērā iepriekšminēto, pašvaldībām ir tiesības patstāvīgi organizēt efektīvu darbību novada pilsētās un novada pagastos, līdz ar to, ja likumā nosaka ierobežojumus vai pienākumus pašvaldību darbības organizācijai, tad tiem ir jābūt pamatotiem. Pozitīvā pašvaldību pieredze (t.sk. ārvalstu) norāda uz to, ka pašvaldību darbību lielos novados var efektīvi organizēt dažādos veidos." □

Parasti pauž viedokli

Vides un reģionālās attīstības ministrija izveidojusi zvanu centru, uz kuru var zvanīt ikviens iedzīvotājs un uzdot jautājumus par administratīvo teritoriālo reformu. Tālrunis 68 806 999 darbojas no 22.jūlija. Ministrijas mājaslapā uzskaitītas trīs tēmas, par kurām iedzīvotāji interesējas visvairāk: kādas ir administratīvi teritoriālās reformas izmaksas; kā pašvaldības pēc reformas īsteno savas funkcijas; kāpēc nepieciešamas lielas pašvaldības.

Par reformas izmaksām, par ko lasītāji jautājuši arī "Druvai", ministrija norādījusi: "2019. gadā reformas sagatavošanai (sociālisko pētījumu un ekspertu atzinumu sagatavošanai, izbraukumu konsultāciju ar pašvaldībām un iedzīvotāju līdzdalības nodrošināšanai, sabiedrības informēšanai) paredzēti 500 tūkst. EUR. Nākamgad finansējums 1,1 milj. EUR apmērā paredzēts re-

formas pabeigšanas organizatoriskajiem izdevumiem, kā arī pašvaldībām reformas īstenošanas līdzfinansēšanai (novadu administratīvās struktūras projektu izstrādei un attīstības plānošanas dokumenta projekta izstrādei jaunajiem novadiem). 2021. gadā vairāk nekā 8 milj. EUR paredzēti, lai līdzfinansētu novadu administratīvās struktūras un attīstības plānošanas projektu izstrādi, kā arī vienreizēji dotācijai jaunveidojamajiem novadiem papildu izdevumu segšanai (piemēram, veidlapu, plākšņu nomainībai u.tml.)." Tomēr, kā liecina informācija VARAM vietnē, iedzīvotāji visbiežāk pauž viedokli un nereti runā par citiem jautājumiem.

NO 7. LĪDZ 13. OKTOBRIM ZVANU CENTRAM:

- pausts viedoklis - 25%;
- par iedzīvotāju līdzdalību - 3% ;
- ekonomiskā attīstība - 5%;
- novadu robežas - 7%;
- reformas mērķi un ieguvumi - 5%;
- ar reformu nesaistīti jautājumi - 55%.

Paveicamais šķiet kā neiespējamā misija

Jauno Cēsu novadu pēc ministrijas ieskata nākotnē veidos tagadējie Cēsu, Amatas, Pārgaujas, Līgatnes, Priekuļu, Jaunpiebalgas un Vecpiebalgas novads.

Saprotams, ka centrs būs Cēsis. Iedzīvotājiem svarīgi, kādi pašvaldības pakalpojumi paliks novadā, pagastā. Par to lems nākamā novada dome, kuru ievēlēs 2021.gadā. Bet tad jau būs jāskatās strādāt, tāpēc svarīgi pašvaldības pārvaldības modeli izstrādāt laikus. Kāds tas būs, vienotu prasību nav. Ne tikai tagadējie novadi, arī jaunizveidotie teritorijas lieluma un iedzīvotāju skaita ziņā būs ļoti dažādi. Arī attālumi no pagastiem un tagadējo novadu centriem līdz jauno novada centriem ļoti dažādi. Tas būtiski, izstrādājot jauno pārvaldības modeli.

Lai runātu par nākotni, pirmoreiz satikās plānotā Cēsu novada apvienojamo pašvaldību vadītāji. Nepiedalījās Pārgaujas novada vadītājs Hardijs Vents, jo atrodas komandējumā. "Apņemšanās runāt visiem ir. Ir norunāta nākamā tikšanās, pirmie mājasdarbi. Visi pauda apņēmību strādāt, lai nākotnes redzējumu veidotu jēgpilnu, lai saprastu, ko nozīmētu izveidot jaunu novadu, cik tas varētu izmaksāt. Kaut vai izveidot vienotu sociālo paketi, pildīt visas pašvaldības funkcijas. Tā kā sākas jaunā Eiropas Savienības fondu finansējuma perioda ideju plānošana un valsts nacionālā plāna apspriešana, tā varētu būt laba platforma, lai vērtētu nākotnē nepieciešamos projektus lielajā novadā. Tas ir stratēģiski pareizi.

Droši vien būs jautājumi, kur viedokļi atšķirsies. Būtiski, ka vienojāmie par lēmumu pieņemšanu vienojoties, nevis ar vairākumu balsojot. Svarīgi diskutēt tik ilgi, kamēr visiem risinājums pieņemams. Ja nobalso vairākums, tad kāds paliek neapmierināts un labie nodomi var sabrukt. Zinot, ka darbības lauks plašs un pieredzes dažādas, tas ļoti svarīgi," pēc tikšanās sacīja Cēsu novada domes priekšsēdētājs JĀNIS ROZENBERGS un piebilda: "Zēl par Raunas novadu, kas paredzēts Smiltenei no-

■ PAŠLĀIK IZSKATĀS TĀ. Rauna, Drusti - Smiltene novadā, pārējie - pie Cēsīm.

Jaunajā Latvijas administratīvajā kartē Raunas novads iezīmēts Smiltene novadā.

vadā, kaut ir piederīgs Cēsu pusē. Vēl jau būs diskusijas Saemā, Vidzemē par reformu vēl ir gana daudz neskaidrību."

Līgatnes novada domes priekšsēdētājs AINĀRS ŠTEINS "Druvai" atzina, ka novadu vadītāji ir uzņēmušies lielu atbildību, lai nākotnē, izveidojot potenciālo lielo novadu, katram iedzīvotājam no reformas būtu vismazākie zaudējumi. "Kāds varētu būt risinājums, tas katram pašam jāizsver, tad var likt domas, iecerēs, redzējumu kopā. Tas būs ļoti grūti un darbietilpīgi. Paveicamais apjoms ir milzīgs un šķiet kā neiespējamā misija. Vai gada laikā vispār iespējams izstrādāt jaunu pašvaldības struktūras modeli? Septiņi novadi, kas projektā iekļauti vienā novadā, ir tik dažādi, jāliek kopā jauna puzzle. Mēģināsim to darīt," pastāstīja Lī-

gatnes novada vadītājs un uzsver, ka tikai lietišķās sarunās var rast risinājumu.

Līgatnes novadā būs iedzīvotāju aptauja, kurā apkopos viņu redzējumu, kurā novadā viņi redz savu nākotni - Cēsu, Siguldas vai kādā citā. "Tas būs iedzīvotāju viedoklis. Par nākotni lems Saemā," atgādina A.Šteins.

Amatas novada domes priekšsēdētāja ELITA EGLĪTE par novadu vadītāju pirmo sarunu vien noteica: "Runājam par vadlīnijām. Nav komentāru."

Jaunajā Latvijas administratīvajā kartē Raunas novads iezīmēts Smiltene novadā. "Ar smiltenešiem tikušies neesam. Diemžēl ar jauno gadu Smiltene novada pašvaldībai mainās domes priekšsēdētājs. Saemā Raunas novada virzienu ir iezīmējusi, arī raunēnieši aptaujā apliecināja, ka puse ir par pievienošanu Cēsu, tikai mazliet mazāk par būšanu Smiltene novadā. Lai ministrijas iecerē kas mainītos, jānotiek kam ārkārtējam. Domāt, spriest par pašvaldības pārvaldības modeli ir pašvaldības ziņā, gan jau tiksīms un par to runāsim," pastāstīja Raunas novada domes priekšsēdētājas vietniece, priekšsēdētājas pienākumu izpildītājs AIVARS DAMROZE. □

Cik būs deputātu

Pēc pašvaldību reformas deputātu skaits vietvarās varētu samazināties no 1614 deputātiem līdz 705 domniekiem, kas būtu par 56% mazāk nekā patlaban. Tagad Latvijā ir 119 pašvaldības, būs 36.

Balstoties uz gaidāmo administratīvo teritoriālo reformu, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) izstrā-

dājusi grozījumus Pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumā. Ministrija uzsverusi, ka jaunajās teritoriālajās vienībās izveidoto pašvaldību domju deputātu skaits jānodrošina tāds, kas atbilstu gan teritorijas lielumam, gan nodrošinātu optimālu politisko spēku īpatsvaru, lai pašvaldības varētu efektīvi pieņemt lēmumus savu funkciju realizēšanai.

Grozījumi nepieciešami, lai nodrošinātu arī konkurētspēju ievēlējamo deputātu kopumam, tai skaitā radot iespējas nodalīt lēmējvaru no izpildvaras.

Ministrija uzskata, ka efektīvai pašvaldības lēmējvaras darbības nodrošināšanai, veicot teritoriālo reformu, būtu nepieciešams pārskatīt pašvaldībās ievēlējamo deputātu skaitu, izvirzot divus pamatkritērijus. Proti, deputātu skaits būtu nosakāms tāds, lai atbilstoši iedzīvotāju skaita palielinājumam jaunajā pašvaldībā tiktu nodrošināta samērīgāka deputātu pārstāvēniecība, kā arī tiktu radīta iespēja

veidot efektīvāku pašvaldību komiteju darbību noteiktu jautājumu risināšanā.

VARAM izstrādātie grozījumi paredz, ka pašvaldībās, kur pēc reformas būs līdz 30 000 iedzīvotāju, strādās 15 deputāti, bet tajās, kur būs 30 001 līdz 60 000 iedzīvotāju - 19 deputāti. Pagājušā gada sākumā perspektīvajā Cēsu novadā - tagadējos Cēsu, Amatas, Priekuļu, Pārgaujas, Jaunpiebalgas, Vecpiebalgas un Līgatnes novadā - bija 41 840 iedzīvotāji. Raunas novadu plānots iekļaut Smiltene novadā. Patlaban Pārgaujas, Līgatnes, Jaunpiebalgas,

Vecpiebalgas novada domēs ievēlēti deviņi deputāti, bet Amatas, Cēsu un Priekuļu domēs pa 15. Tagad septiņās pašvaldībās strādā 81 deputāts, pēc reformas paredzēts, ka, iespējams, būs 19. □

Lappusi sagatavojusi SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

